

Konvensjonen om barnets rettigheter

Distr.:
Generell
2. mars 2021

Original: Engelsk

Komiteen for barns rettigheter

Generell kommentar nr. 25 (2021) om barns rettigheter relatert til det digitale miljøet

I. Innledning

1. Barn som ble konsultert i forbindelse med denne generelle kommentaren ga uttrykk for at digital teknologi var helt avgjørende for deres nåværende liv og fremtid: "Gjennom digital teknologi kan vi få informasjon fra hele verden"; "[Digital teknologi] gjorde at jeg ble kjent med viktige sider av hvordan jeg identifiserer meg selv"; "Når du er trist kan internett hjelpe deg [til] å se noe som gjør deg glad".¹

2. Det digitale miljøet utvikler og utvider seg kontinuerlig og omfatter informasjons- og kommunikasjonsteknologi, herunder digitale nettverk, innhold, tjenester og applikasjoner, tilkoblede enheter og miljøer, virtuell og utvidet virkelighet, kunstig intelligens, robotikk, automatiserte systemer, algoritmer og data-analytikk, biometri og implantatteknologi.²

3. Det digitale miljøet blir stadig viktigere på de fleste områder av barnets liv, inkludert i krisetider, siden samfunnsmessige funksjoner som utdanning, offentlige tjenester og handel etter hvert går over til å bruke digital teknologi. Dette gir nye muligheter for å realisere barns rettigheter, men innebærer også en risiko for brudd på eller misbruk av disse rettighetene. Under høringene ga barn uttrykk for at det digitale systemet bør støtte, fremme og beskytte en trygg og rettferdig deltakelse for barn: "Vi vil at myndighetene, teknologiselskapene og lærerne skal hjelpe oss [til] å håndtere upålitelig informasjon på nettet."; "Jeg vil gjerne ha klarhet i hva som egentlig skjer med mine data ... Hvorfor samles de inn? Hvordan samles de inn?"; "Jeg er ... bekymret for hvordan mine data deles".³

4. Rettighetene til det enkelte barn må respekteres, beskyttes og oppfylles i det digitale miljøet. Innovasjoner innen digital teknologi påvirker barns liv og rettigheter på vidtrekkende og tett sammenvevde måter, selv der hvor barn ikke har tilgang til internett. Meningsfylt tilgang til digital teknologi kan støtte barn i utøvelsen av alle deres sivile, politiske, kulturelle og økonomiske rettigheter. Hvis digital inkludering ikke oppnås vil eksisterende digitale forskjeller trolig øke, og det kan oppstå nye forskjeller.

5. Denne generelle kommentaren baserer seg på komiteens gjennomgang av rapporter fra stater som er part i denne konvensjonen, komiteens "day of general discussion" om digitale medier og barns rettigheter, rettspraksis fra ulike menneskerettighetsorganer, anbefalinger fra Menneskerettighetsrådet, rådet spesialprosedyrer, to høringsrunder med stater, eksperter

¹ "Our rights in a digital world", oppsummeringsrapport etter en høring av barn med henblikk på denne kommentaren, s. 14 og 22. Tilgjengelig på <https://5rightsfoundation.com/uploads/Our%20Rights%20in%20a%20Digital%20World.pdf>. Alle henvisninger til barns synspunkter er hentet fra denne rapporten.

² Et glossar over terminologien er tilgjengelig på komiteens hjemmeside: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fINF%2f9314&Lang=en.

³ "Our rights in a digital world", s. 14, 16, 22 og 25.

og andre interessenter om konseptnotatet og det gjennomarbeidede utkastet, samt en internasjonal høring som involverte 709 barn som lever under ulike forhold i 28 land i flere av verdens regioner.

6. Denne generelle kommentaren bør leses sammen med komiteens øvrige generelle kommentarer og komiteens retningslinjer for gjennomføring av den valgfrie protokollen til konvensjonen om salg av barn, barneprostitusjon og barnepornografi.

II. Målsetning

7. I denne generelle kommentaren forklarer komiteen hvordan stater som er part i denne konvensjonen bør gjennomføre konvensjonen i tilknytning til det digitale miljøet og gir råd om relevante lovgivningsmessige, politiske og andre tiltak for å sikre full etterlevelse av forpliktelsene som følger av konvensjonen og de valgfrie protokollene i lys av de muligheter, den risiko og de utfordringer som er knyttet til å støtte, respektere, beskytte og oppfylle alle barnets rettigheter i det digitale miljøet.

III. Generelle prinsipper

8. De følgende fire prinsippene er en linse som gjennomføringen av alle de øvrige rettighetene i konvensjonen bør ses gjennom. De bør tjene som veiledning for å avgjøre hvilke tiltak som er nødvendige for å garantere oppfyllelsen av barnets rettigheter i tilknytning til det digitale miljøet.

A. Ikke-diskriminering

9. Retten til ikke-diskriminering forutsetter at partene sikrer at alle barn får en lik og reell tilgang til det digitale miljøet på måter som er meningsfulle for dem.⁴ Partene bør treffe alle nødvendige tiltak for å bekjempe digital ekskludering. Dette innebærer å gi barn gratis og trygg tilgang i egne offentlige lokaler og investere i politikk og programmer som støtter at alle barn skal gis overkommelig tilgang til og kyndig bruk av digital teknologi på skolen, i lokalmiljøet og hjemme.

10. Barn kan bli diskriminert ved at de ekskluderes fra å bruke digitale teknologier eller tjenester eller ved at de mottar hatefulle ytringer eller blir behandlet urettferdig gjennom bruk av slike teknologier. Andre former for diskriminering kan oppstå når automatiserte prosesser som fører til informasjonsfiltrering, profilering og beslutningstaking baserer seg på fordomsfulle, delvis fullstendige eller urettmessig innhentede data om et barn.

11. Komiteen oppfordrer partene til å treffe proaktive tiltak for å forebygge diskriminering basert på kjønn, funksjonsnedsettelse, sosioøkonomisk bakgrunn, etnisk og nasjonal opprinnelse, språk eller andre grunner, og diskriminering av minoritets-, og urfolksbarn, asylsøker-, migrant- og flyktningebarn, lesbiske, homofile, biseksuelle barn, transbarn og intersexbarn, barn som er ofre for eller har overlevd trafficking eller seksuell utnyttning, barn i alternativ omsorg, barn som er berøvet sin frihet og barn i andre sårbare situasjoner. Særlige tiltak er nødvendige for å fjerne det digitale kjønnsskillet for jenter og sikre at tilgang, digital kompetanse, privatliv og sikkerhet på nett vies spesiell oppmerksomhet.

B. Barnets beste

12. Barnets beste er et dynamisk konsept som må vurderes ut fra en konkret sammenheng.
⁵ Selv om det digitale miljøet i utgangspunktet ikke ble utformet for barn, spiller det en viktig

---

⁴ Generell kommentar nr. 9 (2006), avsn. 37–38.

⁵ Generell kommentar nr. 14 (2013), avsn. 1.

rolle i barns liv. Partene bør påse at barnets beste utgjør et grunnleggende hensyn ved alle tiltak som går ut på å gi tilgang til, regulere, utforme, administrere og bruke det digitale miljøet.

13. Partene bør involvere nasjonale og lokale organer som fører tilsyn med at barn får sine rettigheter oppfylt i forbindelse med slike tiltak. Når hensynet til barnets beste vurderes, bør det omfatte alle barnets rettigheter, herunder retten til å søke etter, motta og meddele informasjon, til å bli beskyttet mot skade og til å få sine synspunkter behørig vektlagt og sikre åpenhet rundt vurderingen av barnets beste og hvilke kriterier som er lagt til grunn for dette.

C. Retten til liv, overlevelse og utvikling

14. Mulighetene som det digitale miljøet gir spiller en stadig mer sentral rolle i barns utvikling og kan være helt avgjørende for barns liv og overlevelse, særlig i krisesituasjoner. Partene bør treffe alle hensiktsmessige tiltak for å beskytte barnet mot enhver risiko for barnets liv, overlevelse og utvikling. Risiko knyttet til innhold, kontakt, atferd og avtaleforhold omfatter blant annet voldelig og seksualisert innhold, nettmobbing og trakassering, gambling, utnyttning og misbruk, herunder seksuell utnyttning og misbruk, og promotering av eller ansporing til selvmord eller livstruende aktiviteter, herunder av kriminelle eller væpnede grupper klassifisert som terrorister eller voldelige ekstremister. Partene bør identifisere og gjøre noe med fremvoksende risikofaktorer som barnet møter i ulike sammenhenger, blant annet ved å lytte til deres synspunkter om hvilke risikofaktorer de møter.

15. Bruk av digitale enheter bør ikke være skadelig og bør heller ikke erstatte fysisk samspill mellom barn eller mellom barn og foreldre eller omsorgspersoner. Partene bør være spesielt oppmerksomme på teknologiens virkninger i løpet av de første leveårene, hvor hjernens formbarhet er maksimal og det sosiale miljøet, særlig forholdet til foreldre og omsorgspersoner, er avgjørende for barnets kognitive, emosjonelle og sosiale utvikling. I de første årene kan det være nødvendig å ta forholdsregler, avhengig av teknologiens utforming, formål og bruk. Opplæring og råd om egnet bruk av digitale enheter bør gis til foreldre, omsorgspersoner, lærere og andre relevante aktører ved at det tas hensyn til forskningen på hvordan digital teknologi påvirker barnets utvikling, særlig under de livsviktige nevrologiske vekstspurtene som inntreffer i tidlige barneår og i ungdomstiden.⁶

D. Respekt for barnets synspunkter

16. Barn har gitt uttrykk for at det digitale miljøet gir dem avgjørende muligheter for å bli hørt i saker som angår dem.⁷ Bruk av digitale teknologier kan bidra til barns deltakelse på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.⁸ Partene bør fremme bevissthet om og tilgang til digitale midler for at barn skal kunne gi uttrykk for sine synspunkter og gi tilbud om opplæring og støtte til barn for at de skal kunne delta på lik linje med voksne, om nødvendig anonymt, for på denne måten kunne kjempe effektivt for sine rettigheter, enkeltvis og som gruppe.

17. Når partene utarbeider lover, politikk, programmer, tjenester og opplæring om barns rettigheter i tilknytning til det digitale miljøet, bør de involvere alle barn, lytte til deres behov og legge behørig vekt på deres synspunkter. De bør påse at leverandører av digitale tjenester har en aktiv dialog med barn, iverksetter egnede sikkerhetstiltak og tar behørig hensyn til deres synspunkter når de utvikler produkter og tjenester.

18. Partene oppfordres til å ta i bruk det digitale miljøet for å rådføre seg med barn om relevante lovgivningsmessige, administrative og andre tiltak for å sikre at deres synspunkter tas på alvor, og at barns deltakelse ikke fører til utilbørlig overvåking eller datainnsamling i strid med deres rett til privatliv, tanke- og meningsfrihet. De bør påse at høringsprosesser inkluderer barn som mangler tilgang til eller ferdigheter for bruk av digital teknologi.

⁶ Generell kommentar nr. 24 (2019), avsn. 22; og generell kommentar nr. 20 (2016), avsn. 9–11.

⁷ "Our rights in a digital world", s. 17.

⁸ Generell kommentar nr. 14 (2013), avsn. 89–91.

IV. Barnets utvikling av evner og anlegg

19. Partene bør respektere barnets utvikling av evner og anlegg som et kvalifiserende prinsipp i prosessen som fører til en gradvis tilegnelse av ferdigheter, forståelse og evne til handling.⁹ Denne prosessen har en spesiell betydning i det digitale miljøet, hvor barn deltar mer uavhengig av overvåking fra foreldre og omsorgspersoner. Risiko og muligheter forbundet med at barn deltar i det digitale miljøet varierer i takt med barnets alder og utviklingsnivå. Slike vurderinger bør det tas hensyn til ved utforming av tiltak for å beskytte eller legge til rette for barns tilgang til dette miljøet. Utforming av alderstilpassede tiltak bør baseres på den beste og mest oppdaterte tilgjengelige forskningen, fra ulike forskningsdisipliner.

20. Partene bør ta hensyn til endringer i barnets stilling og evne til handling i den moderne verden, barnets kompetanse og forståelse, som utvikler seg ulikt på tvers av ferdigheter og aktiviteter, og de mange ulike risikofaktorene som finnes. Disse vurderingene må veies opp mot betydningen av at barn får anledning til å utøve sine rettigheter i et støttende miljø, samt spekteret av ulike individuelle erfaringer og omstendigheter.¹⁰ Partene bør sikre at leverandører av digitale tjenester tilbyr tjenester som er tilpasset barnets utvikling av evner og anlegg.

21. I tråd med statenes plikt til å gi egnet bistand til foreldre og omsorgspersoner når de utfører sine plikter som barneoppdragere, bør partene sørge for å bevisstgjøre foreldre og omsorgspersoner om nødvendigheten av å respektere barnets gradvise utvikling av selvstendighet, evner og anlegg og privatliv. De bør støtte foreldre og omsorgspersoner slik at de oppnår digital kompetanse og bevissthet om hvilken risiko barn er utsatt for og dermed får hjelp til å bistå barnet med å realisere sine rettigheter, også til beskyttelse, i tilknytning til det digitale miljøet.

V. Partenes generelle gjennomføringstiltak

22. Å gjøre det mulig å få realisert barns rettigheter og beskytte dem i det digitale miljøet forutsetter et bredt spekter av lovgivningsmessige, administrative og andre tiltak, herunder sikkerhetstiltak.

A. Lovgivning

23. Partene bør gjennomgå, vedta og oppdatere nasjonal lovgivning i tråd med internasjonale menneskerettsstandarder for å sikre at det digitale miljøet er forenlig med rettighetene som er fastsatt i konvensjonen og de valgfrie protokollene. Lovgivningen bør være relevant i lys av teknologiske fremskritt og fremvoksende praksis. De bør påby bruk av konsekvensanalyser relatert til barnets rettigheter når disse rettighetene skal innarbeides i lovgivning, budsjettbevilgninger og andre administrative beslutninger knyttet til det digitale miljøet og fremme bruken av disse i offentlige organer og næringsliv når det er snakk om det digitale miljøet.¹¹

B. Overordnet politikk og strategi

24. Partene bør sikre at nasjonal politikk knyttet til barnets rettigheter spesifikt dekker det digitale miljøet, og innføre reguleringer, bransjeregler, designstandarder og handlingsplaner i tråd med dette, med regelmessige evalueringer og oppdateringer. En slik nasjonal politikk

---

⁹ Generell kommentar nr. 7 (2005), avsn. 17; og generell kommentar nr. 20 (2016), avsn. 18 and 20.

¹⁰ Generell kommentar nr. 20 (2016), avsn. 20.

¹¹ Generell kommentar nr. 5 (2003), avsn. 45; generell kommentar nr. 14 (2013), avsn. 99; og generell kommentar nr. 16 (2013), avsn. 78–81.

bør ha som siktemål å gi barn anledning til å dra nytte av sin deltakelse i det digitale miljøet og sikre trygg tilgang til dette miljøet.

25. Beskyttelse av barn på nettet bør innarbeides i den nasjonale barnevernspolitikken. Partene bør innføre tiltak som beskytter barn mot risiko, herunder nettmobbing og seksuell utnyttning og misbruk ved hjelp av digital teknologi og internett, sørge for at slike forbrytelser blir etterforsket og gi oppreisning og støtte til barn som blir ofre. De bør også ivareta behovene til barn i vanskeligstilte eller sårbare situasjoner, herunder tilby barnevennlig informasjon som om nødvendig skal oversettes til relevante minoritetsspråk.

26. Partene bør sikre drift av effektive barnevernsmekanismer på nett og utarbeide beskyttelsesordninger, samtidig som barnets øvrige rettigheter skal ivaretas i alle omgivelser hvor barn har tilgang til det digitale miljøet, herunder hjem, skole, nettkafeer, ungdomssentre, biblioteker og alternative omsorgsbaser.

C. Samordning

27. For å dekke de tverrsektorielle konsekvensene som det digitale miljøet har for barns rettigheter, bør partene utpeke et statlig organ med fullmakt til å samordne politikk, retningslinjer og programmer knyttet til barns rettigheter mellom statlige departementer og andre myndighetsnivåer.¹² En slik nasjonal samordningsmekanisme bør innlede en dialog med skoler og informasjons- og kommunikasjonsteknologisektoren og samarbeide med næringslivet, det sivile samfunn, academia og organisasjoner for å få realisert barnets rettigheter i tilknytning til det digitale miljøet på det sektorovergrepene, nasjonale, regionale og lokale plan.¹³ Det bør benytte seg av teknologisk og annen relevant ekspertise både i og utenfor myndighetssektoren etter behov, og skal underlegges en uavhengig evaluering av hvorvidt det oppfyller sine forpliktelser.

D. Bevilgning av ressurser

28. Partene bør mobilisere, bevilge og bruke offentlige ressurser til å innføre lovgivning, politikk og programmer med henblikk på en full realisering av barns rettigheter i det digitale miljøet og forbedre den digitale inkluderingen, noe som er nødvendig for å takle den stadig økende påvirkningen som det digitale miljøet har på barns liv, samt fremme lik tilgang til tjenester og nett til en overkommelig pris.¹⁴

29. Dersom ressurser bevilges av næringslivet eller gjennom internasjonalt samarbeid, bør partene påse at tredjeparter ikke blander seg inn i eller undergraver partenes mandat, inntektsmobilisering, budsjettbevilgninger og utgifter.¹⁵

E. Datainnsamling og forskning

30. Jevnlige oppdaterte data og forskning er avgjørende for å forstå hvilke ringvirkninger det digitale miljøet har for barns liv og for å evaluere hvordan det påvirker deres rettigheter og hvor effektive de statlige tiltakene er. Partene bør sørge for å samle inn robuste og omfattende data med tilstrekkelig finansiering, samt å splitte opp slike data på alder, kjønn, funksjonsnedsettelse, geografisk plassering, etnisk og nasjonal opprinnelse og sosioøkonomisk bakgrunn. Slike data og forskning, herunder forskning gjennomført sammen med og av barn, bør få innvirkning på lovgivning, politikk og praksis og være tilgjengelig for offentligheten.¹⁶ Datainnsamling og forskning knyttet til barns digitale liv må respektere deres privatliv og

¹² Generell kommentar nr. 5 (2003), avsn. 37.

¹³ Ibid., avsn. 27 og 39.

¹⁴ Generell kommentar nr. 19 (2016), avsn. 21.

¹⁵ Ibid., avsn. 27 (b).

¹⁶ Generell kommentar nr. 5 (2003), avsn. 48 og 50.

må oppfylle de strengeste etiske standarder.

F. Uavhengig overvåking

31. Partene bør sikre at mandatene til nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner og andre egnede uavhengige institusjoner omfatter barns rettigheter i det digitale miljøet og at de kan motta, undersøke og behandle klager fra barn og deres representanter.¹⁷ Dersom det finnes uavhengige tilsynsorganer for overvåking av aktiviteter i tilknytning til det digitale miljøet, bør nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner jobbe tett sammen med disse for å oppfylle sitt mandat knyttet til barns rettigheter på en effektiv måte.¹⁸

G. Formidling av informasjon, bevisstgjøring og opplæring

32. Partene bør formidle informasjon og iverksette bevisstgjøringskampanjer om barns rettigheter relatert til det digitale miljøet, med særlig fokus på de som gjennom sine handlinger har en direkte eller indirekte innvirkning på barn. Det bør legges til rette for undervisningsprogrammer for barn, foreldre og omsorgspersoner, allmennheten og politiske aktører med henblikk på å styrke deres kunnskaper om barns rettigheter i tilknytning til muligheter og risiko ved digitale produkter og tjenester. Slike programmer bør inkludere informasjon om hvordan barn kan dra nytte av digitale produkter og tjenester og utvikle sine digitale ferdigheter og kompetanse, hvordan barns privatliv kan beskyttes, hvordan det kan forhindres at barn ender opp som ofre, hvordan man kan fange opp at et barn blir påført skade online og offline og hvordan man skal reagere hensiktsmessig. Slike programmer bør basere seg på forskning og konsultasjoner med barn, foreldre og omsorgspersoner.

33. Fagfolk som jobber for og med barn, og næringslivet, herunder teknologisektoren, bør få opplæring blant annet i hvordan det digitale miljøet påvirker barns rettigheter i mange ulike sammenhenger, på hvilke måter barn utøver sine rettigheter i det digitale miljøet og hvordan de får tilgang til og bruker teknologi. De bør også få opplæring i hvordan de kan anvende internasjonale menneskerettighetsstandarder i det digitale miljøet. Partene bør også påse at fagfolk som jobber på alle nivåer i utdanningssystemet får opplæring i det digitale miljøet før og under ansettelse, for å støtte opp om deres kunnskaper, kompetanse og praksis.

H. Samarbeid om det sivile samfunn

34. Partene bør systematisk involvere det sivile samfunn, herunder grupper ledet av barn og ikke-statlige organisasjoner som jobber med barns rettigheter og det digitale miljøet, i forbindelse med utarbeidelse, innføring, overvåking og evaluering av lover, politikk, planer og programmer som gjelder barns rettigheter. De bør sørge for at organisasjoner i det sivile samfunn får anledning til å iverksette aktiviteter for å fremme og beskytte barns rettigheter relatert til det digitale miljøet.

I. Barns rettigheter og næringslivet

35. Næringslivet, herunder ideelle organisasjoner, påvirker barns rettigheter direkte og indirekte ved å levere tjenester og produkter i tilknytning til det digitale miljøet. Forretningsforetak bør respektere barns rettigheter og forhindre og rette opp misbruk av deres rettigheter relatert til det digitale miljøet. Partene plikter å påse at foretakene oppfyller dette ansvaret.¹⁹

---

¹⁷ Generell kommentar nr. 2 (2002), avsn. 2 og 7.

¹⁸ Ibid., avsn. 7.

¹⁹ Generell kommentar nr.16 (2013), avsn. 28, 42 og 82.

36. Partene bør treffe tiltak, blant annet gjennom utarbeidelse, overvåking, innføring og evaluering av lover, forskrifter og politikk, for å sikre at forretningsforetak etterlever sin plikt til å forhindre at deres nettverk eller netjtjenester blir brukt på måter som fører eller bidrar til krenkelser eller brudd på barns rettigheter, herunder deres rett til privatliv og beskyttelse, og gi barn, foreldre og omsorgspersoner tilgang til raske og effektive rettsmidler. De bør også oppfordre foretakene til å formidle offentlig informasjon og tilgjengelig veiledning i rett tid for å støtte opp om trygge og sunne digitale aktiviteter for barn.

37. Partene har en plikt til å beskytte barn mot at forretningsforetak krenker deres rettigheter, herunder retten til beskyttelse mot alle former for vold i det digitale miljøet. Selv om foretakene ikke nødvendigvis er direkte involvert i skadelige handlinger, kan de forårsake eller bidra til at barns rett til frihet fra vold blir krenket, blant annet gjennom utforming og drift av digitale tjenester. Partene bør innføre, overvåke og håndheve lover og forskrifter for å forebygge brudd på retten til frihet fra vold, og for etterforskning, domfellelse og oppreisning for vold som begås i tilknytning til det digitale miljøet.²⁰

38. Partene bør kreve at næringslivet gjennomfører aktsomhetsundersøkelser med tanke på barns rettigheter, og spesielt konsekvensanalyser med tanke på barns rettigheter og at de offentliggjør disse for allmennheten, med spesiell vekt på de ulike og til tider alvorlige innvirkningene det digitale miljøet har på barn.²¹ De bør treffe egnede tiltak for å forebygge, overvåke, undersøke og straffe misbruk av barns rettigheter i næringslivet.

39. I tillegg til å utarbeide lover og politikk, bør partene kreve at alle forretningsforetak som har en innvirkning på barns rettigheter i tilknytning til det digitale miljøet innfører regelverk, bransjenormer og tjenestevilkår som oppfyller de strengeste standarder når det gjelder etikk, privatliv og trygghet i forbindelse med utforming, prosjektering, utvikling, drift, distribusjon og markedsføring av produkter og tjenester. Dette gjelder for foretak som har barn som målgruppe eller sluttbrukere eller som på annet vis har innvirkning på barn. De bør også kreve at slike foretak opprettholder strenge standarder for åpenhet og oppfordre dem til å treffe tiltak for innovasjon ut fra hensynet til barnets beste. De bør også kreve at det gis en alderstilpasset forklaring av avtalevilkårene for barn, eller for foreldre og omsorgspersoner hvis det dreier seg om svært unge barn.

J. Kommersiell reklame og markedsføring

40. Det digitale miljøet omfatter forretningsforetak som er kommersielt avhengig av å behandle persondata med henblikk på inntektsgenerering eller betalingsinnhold, og slike prosesser vil både bevisst og ubevisst påvirke barns digitale opplevelser. Mange av disse prosessene involverer en rekke kommersielle partnere, og dermed skapes en leverandørkjede av kommersiell aktivitet og behandling av persondata som kan føre til krenkelse eller misbruk av barns rettigheter, inkludert designegenskaper ved reklame som forutser og leder barnet mot mer ekstremt innhold, automatiske varslinger som kan forstyrre søvnen og bruk av barnets personopplysninger eller oppholdssted for målretting av potensielt skadelig kommersielt drevet innhold.

41. Partene bør ha barnets beste som et grunnleggende hensyn når de regulerer reklame og markedsføring rettet mot og tilgjengelig for barn. Sponsing, produktplassing og alle andre former for kommersielt drevet innhold skal være tydelig skilt ut fra annet innhold og skal ikke videreføre stereotyper basert på kjønn eller rase.

42. Partene bør innføre lovforbud mot profilering av eller målretting mot barn, uansett alder, for kommersielle formål på grunnlag av digital registrering av deres faktiske eller antatte personlighetstrekk, herunder gruppedata eller kollektive data, med henblikk på målretting ut fra tilhørighet eller profilering ut fra antatte interesser og preferanser. Praksis som baserer seg på nevromarkedsføring, emosjonelle analyser, invaderende reklame og reklame som tar i bruk virtuell og utvidet virkelighet for å fremme produkter, applikasjoner

²⁰ Ibid., avsn. 60.

²¹ Ibid., avsn. 50 og 62–65.

og tjenester bør også forbys når den retter seg direkte eller indirekte mot barn.

K. Tilgang til rettsvesen og rettsmidler

43. Det er en rekke grunner til at barn har særlige utfordringer når det gjelder å få tilgang til rettsvesenet i tilknytning til det digitale miljøet. Utfordringene består blant annet i at det mangler lovgivning som spesifikt sanksjonerer brudd på barns rettigheter i tilknytning til det digitale miljøet, vanskeligheter med å innhente bevis eller identifisere gjerningsmenn eller at barn og deres foreldre eller omsorgspersoner ikke kjenner til sine rettigheter eller vet hva som utgjør et brudd på eller misbruk av deres rettigheter i det digitale miljøet. Ytterligere utfordringer kan oppstå hvis barn må opplyse om sensitive eller private nettaktiviteter eller hvis de frykter represalier fra jevnaldrende eller sosial ekskludering.

44. Partene bør påse at egnede og effektive rettslige og ikke-rettslige oppreisningsmekanismer ved brudd på barns rettigheter relatert til det digitale miljøet er allment kjent og lett tilgjengelig for alle barn og deres representanter. Klage- og rapporteringsmekanismer bør være gratis, trygge, konfidensielle, reaktive, barnevennlige og oppnåelige i tilgjengelige formater. Partene bør også legge til rette for kollektive klager, herunder massesøksmål og søksmål av offentlig interesse, samt juridisk eller annen hensiktsmessig bistand, herunder spesialisttjenester, for barn som har fått sine rettigheter krenket i eller gjennom det digitale miljøet.

45. Partene bør etablere, samordne og jevnlig overvåke og evaluere rammeverket for henvisning av slike saker og den støtten som gis til barn som rammes.²² Rammeverket bør inkludere tiltak for identifisering, terapi, oppfølging og sosial reintegrering av barn som er rammet. Opplæring i identifisering av barn som er ofre for krenkelser bør inngå i henvisningsmekanismene, også for leverandører av digitale tjenester. Tiltakene i et slikt rammeverk bør være etatsovergrepene og barnevennlige for å forhindre at barnet på nytt blir gjort til offer eller blir et sekundært offer i forbindelse med etterforsknings- og rettsprosessen. Dette kan innebære en særskilt beskyttelse av konfidensialitet og oppreisning for skade forbundet med det digitale miljøet.

46. Passende oppreisning inkluderer gjenopprettende tiltak, erstatning og oppfyllelse av rettigheter og kan innebære beklagelse, rettelse, fjerning av ulovlig innhold, tilgang til psykologiske rehabiliteringstjenester eller andre tiltak.²³ Når det gjelder krenkelser i det digitale miljøet bør rettsmidlene ta hensyn til barns sårbarhet og behovet for å raskt bringe nåværende og fremtidige skadevirkninger til opphør. Partene bør garantere at krenkelsene ikke gjentas, blant annet ved å innføre reformer i relevante lover og politikk og sørge for en effektiv iverksettelse.

47. Digitale teknologier skaper ekstra kompleksitet når det gjelder etterforskning og rettsforfølging av forbrytelser mot barn, som kan strekke seg over landegrensene. Partene bør overveie hvordan digitale teknologier kan forenkle eller forvanske etterforskningen av forbrytelser mot barn og treffe alle tilgjengelige tiltak for forebygging, håndheving og avhjelping, også i samarbeid med internasjonale partnere. De bør tilby spesialopplæring til polititjenestemenn, aktører og dommere om brudd på barns rettigheter spesifikt i tilknytning til det digitale miljøet, herunder gjennom internasjonalt samarbeid.

48. Barn kan oppleve særlig vanskeligheter når det gjelder å oppnå oppreisning for rettighetsbrudd begått i det digitale miljøet av forretningsforetak, særlig innenfor rammen av deres globale virksomhet.²⁴ Partene bør vurdere tiltak for at barns rettigheter skal bli respektert, beskyttet og oppfylt i forbindelse med foretakenes utenlandske aktiviteter og virksomhet, forutsatt at det er en rimelig forbindelse mellom staten og den aktuelle atferden. De bør påse at foretakene har effektive klagemekanismer, uten at slike mekanismer skal være til hinder for at barn får tilgang til oppreisning fra staten. De bør påse at organer med tilsyns-

²² Generell kommentar nr. 21 (2017), avsn. 22. Se også generalforsamlingens resolusjon 60/147, vedlagt.

²³ Generell kommentar nr. 5 (2003), avsn. 24.

²⁴ Generell kommentar nr. 16 (2013), avsn. 66–67.

myndighet som er relevante for barns rettigheter, som for eksempel helse og sikkerhet, personvern og forbrukerrettigheter, utdanning og reklame og markedsføring, undersøker klager og gir passende oppreisning for brudd på eller misbruk av barns rettigheter i det digitale miljøet.²⁵

49. Partene bør gi barnevennlig og alderstilpasset informasjon på et språk som barn kan forstå om deres rettigheter og varslings- og klagemekanismer og om tjenester og rettsmidler de har tilgang til dersom deres rettigheter relatert til det digitale miljøet er krenket eller misbrukt. Slik informasjon bør også gis til foreldre, omsorgspersoner og fagfolk som arbeider med og for barn.

VI. Sivile rettigheter og friheter

A. Tilgang til informasjon

50. Det digitale miljøet gir barn en unik mulighet til å realisere sin rett til tilgang til informasjon. I den forbindelse har informasjons- og kommunikasjonsmedier, herunder digitalt og nettbasert innhold, en viktig rolle å spille.²⁶ Partene bør sikre at barn får tilgang til informasjon i det digitale miljøet og at utøvelsen av denne retten kun underlegges de begrensninger som er fastsatt ved lov og som er nødvendige for formål angitt i artikkel 13 i konvensjonen.

51. Partene bør tilby og støtte opprettelsen av alderstilpasset og myndiggjørende digitalt innhold for barn i samsvar med barnets utvikling av evner og anlegg og sikre at barnet får tilgang til et bredt spekter av informasjon, herunder informasjon fra offentlige organer, om kultur, idrett, kunst, helse, sivile og politiske saker og barns rettigheter.

52. Partene bør oppmuntre til produksjon og formidling av slikt innhold ved hjelp av ulike formater og med utgangspunkt i ulike nasjonale og internasjonale kilder, herunder nyhetsmedier, kringkastere, museer, biblioteker og utdanningsinstitusjoner, vitenskapelige og kulturelle institusjoner. De bør særlig bestrebe seg på å styrke formidling av et mangfoldig, tilgjengelig og nyttig innhold for barn med funksjonsnedsettelse og barn som tilhører etniske, språklige, urfolks- og andre minoritetsgrupper. Å gi tilgang til relevant informasjon på et språk som barn forstår, kan ha en betydelig positiv likestillingseffekt.²⁷

53. Partene bør sikre at alle barn får informasjon om og lett kan finne fram til ulik informasjon av god kvalitet på nettet, herunder innhold som er uavhengig av kommersielle eller politiske interesser. De bør påse at automatisk søke- og informasjonsfiltrering, herunder anbefalingssystemer, ikke prioriterer betalingsinnhold som er kommersielt eller politisk motivert over barnets eget valg eller som går på bekostning av barnets rett til informasjon.

54. Det digitale miljøet kan inneholde kjønnsstereotyper, diskriminerende, rasistisk, voldelig, pornografisk og utbytende informasjon, samt falske narrativer, feilaktig informasjon og desinformasjon, samt informasjon som oppmuntrer barn til å delta i ulovlige og skadelige aktiviteter. Slik informasjon kan komme fra mange ulike kilder, herunder andre brukere, aktører som lager kommersielt innhold, seksualforbrytere eller væpnede grupper klassifisert som terrorister eller voldelige ekstremister. Partene bør beskytte barn mot skadelig og upålitelig innhold og sørge for at relevante forretningsforetak og andre leverandører av digitalt innhold utvikler og innfører retningslinjer slik at barn trygt kan få tilgang til ulikt innhold, idet de anerkjenner barns rett til informasjon og ytringsfrihet, samtidig som de beskytter dem mot skadelig materiale i tråd med deres rettigheter og gradvise utvikling av evner og anlegg.²⁸ Enhver begrensning som innføres på drift av ethvert internettbasert, elektronisk eller annet informasjonsformidlingssystem, bør være i samsvar

²⁵ Ibid., avsn. 30 og 43.

²⁶ Generell kommentar nr. 7 (2005), avsn. 35; og generell kommentar nr. 20 (2016), avsn. 47.

²⁷ Generell kommentar nr. 17 (2013), avsn. 46; og generell kommentar nr. 20 (2016), avsn. 47–48.

²⁸ Generell kommentar nr. 16 (2013), avsn. 58; og generell kommentar nr. 7 (2005), avsn. 35.

med artikkel 13 i konvensjonen.²⁹ Partene bør ikke bevisst blokkere eller tillate at andre aktører blokkerer strømforsyningen, mobilnettet eller internettilgangen i et geografisk område, det være seg helt eller delvis, fordi dette kan føre til at barns tilgang til informasjon og kommunikasjon blir forhindret.

55. Partene bør oppfordre leverandører av digitale tjenester som benyttes av barn til å bruke en konkret og forståelig innholdsmerking, for eksempel om anbefalt alder og innholdspålitelighet. De bør også oppmuntre til at veilednings-, opplærings- og undervisningsmateriale, samt rapporteringsmekanismer for barn, foreldre og omsorgspersoner, og lærere og relevante fagfolk, gjøres tilgjengelig.³⁰ Aldersbaserte eller innholdsbaserte systemer utformet for å beskytte barn mot upassende innhold ut fra alder skal være i samsvar med prinsippet om dataminimering.

56. Partene bør påse at leverandører av digitale tjenester etterlever relevante retningslinjer, standarder og etiske regelverk³¹ og at de håndhever regler om lovlig, nødvendig og forholdsmessig innholdsmoderering. Innholdskontroll, skolefiltreringssystemer og andre sikkerhetsorienterte teknologier bør ikke brukes til å begrense barns tilgang til informasjon i det digitale miljøet; de skal kun brukes for å forhindre at skadelig materiale tilflyter barn. Innholdsmoderering og innholdskontroll bør balanseres opp mot retten til beskyttelse av barnets øvrige rettigheter, særlig retten til ytringsfrihet og privatliv.

57. Yrkesetiske regler fastsatt av nyhetsmedier og andre relevante organisasjoner bør inneholde en veiledning om hvordan digitale muligheter og risiko knyttet til barn skal rapporteres. En slik veiledning bør lede til en evidensbasert rapportering som ikke avslører identiteten til barn som har vært ofre for og har overlevd krenkelser, i tråd med internasjonale menneskerettighetsstandarder.

B. Ytringsfrihet

58. Barns ytringsfrihet omfatter friheten til å søke, motta og meddele opplysninger og ideer av ethvert slag, gjennom en hvilken som helst uttrykksmåte barnet måtte velge. Barn har gitt uttrykk for at det digitale miljøet gir dem en betydelig mulighet for å uttrykke ideer, meninger og politiske synspunkter. For barn i en vanskeligstilt eller sårbar situasjon, kan teknologisk tilrettelagt samspill med andre som deles de samme erfaringer som dem, hjelpe dem til å uttrykke seg.

59. Enhver begrensning av barns ytringsfrihet i det digitale miljøet, som ulike filtre, herunder sikkerhetstiltak, bør være lovlig, nødvendig og forholdsmessig. Begrunnelsen for slike begrensninger bør være åpen og gjennomsynlig og kommuniseres til barn ved hjelp av et alderstilpasset språk. Partene bør gi barn informasjon og opplæringsmuligheter i hvordan de effektivt kan utøve denne retten, særlig hvordan de trygt kan skape eller dele digitalt innhold, samtidig som de respekterer andres rettigheter og verdighet og uten å bryte loven, for eksempel ved å ansøre til hat og vold.

60. Når barn gir uttrykk for sine politiske eller andre synspunkter og identiteter i det digitale miljøet, kan de tiltrekke seg kritikk, fiendtlighet, trusler eller straff. Partene bør beskytte barn mot nettmobbing og trusler, sensur, databrudd og digital overvåking. Barn bør ikke straffefølges for å ha gitt uttrykk for sin mening i det digitale miljøet, med mindre de bryter de begrensninger som er fastsatt i straffelovgivningen i samsvar med artikkel 13 i konvensjonen.

61. Fordi det finnes kommersielle og politiske motiver for å fremme bestemte verdensanskuelser, bør partene påse at bruk av automatiserte prosesser for informasjonsfiltrering, profilering, markedsføring og beslutningstaking ikke erstatter, manipulerer eller griper inn i barns mulighet til å danne og uttrykke sine egne meninger i det digitale miljøet.

²⁹ Menneskerettighetskomiteen, generell kommentar nr. 34 (2011), avsn. 43.

³⁰ Generell kommentar nr. 16 (2013), avsn. 19 og 59.

³¹ Ibid., avsn. 58 og 61.

³² "Our rights in a digital world", s. 16.

C. Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet

62. Partene bør respektere barnets rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet i det digitale miljøet. Komiteen oppfordrer partene til å innføre eller oppdatere regelverk for personvern og designstandarder som identifiserer, definerer og forbyr praksis som manipulerer eller griper inn i barns rett til tanke- og trosfrihet i det digitale miljøet, for eksempel ved hjelp av emosjonelle analyser eller følgeslutninger. Automatiserte systemer kan brukes til å trekke slutninger om et barns indre tilstand. De bør sørge for at automatiserte systemer eller informasjonsfiltreringssystemer ikke brukes for å berøre eller påvirke barns atferd eller følelser eller for å begrense deres muligheter eller utvikling.

63. Partene bør sikre at barn ikke straffes for sin religion eller tro eller på noen annen måte får sine fremtidige muligheter innskrenket. Utøvelsen av barns rett til å uttrykke sin religion eller tro i det digitale miljøet kan kun underlegges begrensninger som er lovlige, nødvendige og forholdsmessige.

D. Organisasjonsfrihet og frihet til å delta i fredelige forsamlinger

64. Det digitale miljøet kan gjøre det mulig for barn å utvikle sine sosiale, religiøse, kulturelle, etniske, seksuelle og politiske identiteter og delta i tilsvarende fellesskap og offentlige rom for diskusjon, kulturell utveksling, sosialt samhold og mangfold.³³ Barn har gitt uttrykk for at det digitale miljøet gir dem verdifulle muligheter til å møtes, utveksle erfaringer og diskutere med jevnaldrende, beslutningstakere og andre som deler deres interesser.³⁴

65. Partene bør sikre at deres lover, forskrifter og politikk beskytter barns rett til å delta i organisasjoner som helt eller delvis opererer i det digitale miljøet. Det kan ikke legges noen andre begrensninger på barns utøvelse av organisasjons- og foreningsfriheten enn de som er lovlige, nødvendige og forholdsmessige.³⁵ En slik deltakelse bør ikke i og av seg selv føre til negative konsekvenser for barn som deltar, som for eksempel utvisning fra skolen, begrensning eller tap av fremtidige muligheter eller at politiet oppretter en profil på dem. Deltakelsen bør være trygg, privat og fri fra overvåking av offentlige eller private enheter.

66. Offentlig synlighet og nettverksmuligheter i det digitale miljøet kan også føre til aktivisme ledet av barn og sette dem i stand til å kjempe for menneskerettighetene. Komiteen anerkjenner at det digitale miljøet gjør det mulig for barn, herunder barn som er menneskerettighetsforkjempere og barn i sårbare situasjoner, å kommunisere med hverandre, kjempe for sine rettigheter og danne forsamlinger. Partene bør støtte og trygge dem, blant annet ved å legge til rette for at det kan opprettes spesifikke digitale rom for dette.

E. Retten til privatliv

67. Privatliv er avgjørende for barns evne til handling, deres verdighet og trygghet og for utøvelsen av deres rettigheter. Barns persondata brukes for å tilby utdannings- og helsetjenester og andre ytelser. Trusler mot barns privatliv kan oppstå ved datainnsamling og -behandling foretatt av offentlige institusjoner, forretningsforetak og andre organisasjoner, men også gjennom kriminell aktivitet som for eksempel identitetstyveri. Trusler kan også springe ut av barnets egne aktiviteter og aktiviteter blant deres familiemedlemmer, jevnaldrende eller andre, for eksempel ved at foreldre deler bilder på nettet eller ved at en fremmed deler opplysninger om et barn.

68. Data kan blant annet omfatte informasjon om barnets identiteter, aktiviteter, oppholdssted, kommunikasjon, følelser, helse og relasjoner. Enkelte kombinasjoner av persondata, herunder biometriske data, kan brukes til å identifisere et bestemt barn. Digitale praksiser som for eksempel automatisk databehandling, profilering, atferdsbasert målretting, obligatoriske identitetssjekk, informasjonsfiltrering og masseovervåking er i ferd med å bli

³³ Generell kommentar nr. 17 (2013), avsn. 21; og generell kommentar nr. 20 (2016), avsn. 44–45.

³⁴ "Our rights in a digital world", s. 20.

³⁵ Menneskerettighetskomiteen, generell kommentar nr. 37 (2020), avsn. 6 og 34.

vanlige. Slike praksiser kan føre til vilkårlig eller ulovlig innblanding i barns rett til privatliv; de kan få negative konsekvenser for barn, og kan fortsette å påvirke dem senere i livet

69. Innblanding i barnets privatliv er kun tillatt dersom dette verken er vilkårlig eller ulovlig. Enhver slik innblanding må derfor være fastsatt ved lov, ha som siktemål å tjene et legitimt formål, overholde prinsippet om dataminimering og være utformet ut fra hensynet til barnets beste. Den kan ikke være i strid med konvensjonens bestemmelser, hensikt eller formål.

70. Partene bør treffe lovgivningsmessige, administrative og andre tiltak for å sikre at barns privatliv respekteres og beskyttes av alle organisasjoner og miljøer som behandler deres data. Lovgivningen bør inkludere strenge sikkerhetsforanstaltninger, åpenhet og gjennomsiktighet, uavhengig tilsyn og tilgang til rettsmidler. Partene bør kreve innebygd personvern for digitale produkter og tjenester som berører barn. De bør jevnlig gjennomgå person- og datavernlovgivningen og sikre at prosedyrer og praksis forhindrer tilsiktede eller tilfeldige krenkelser av barns privatliv. Dersom kryptering vurderes som et egnet virkemiddel, bør partene se på hensiktsmessige tiltak for å avdekke og rapportere seksuell utnyttning og misbruk av barn eller materiale som viser seksuelt misbruk av barn. Slike tiltak må være strengt begrenset til det som følger av prinsippene om lovlighet, nødvendighet og forholdsmessighet.

71. Dersom det skal innhentes samtykke for behandling av barnets opplysninger, bør partene påse at barnet gir et informert og fritt samtykke eller, avhengig av barnets alder og dets utvikling av evner og anlegg, av barnets foreldre eller omsorgspersoner. Samtykket skal innhentes før opplysningene behandles. I tilfeller hvor barnets eget samtykke vurderes som utilstrekkelig og det skal innhentes samtykke fra foreldrene for behandling av barnets persondata, bør partene kreve at organisasjoner som behandler slike data sjekker at samtykket er informert, meningsfylt og er gitt av barnets forelder eller omsorgsperson.

72. Partene bør påse at barnet og barnets foreldre eller omsorgspersoner lett får tilgang til lagrede data, at de kan rette opp opplysninger som er uriktige eller utdaterte og slette data som er ulovlig eller unødvendig lagret av offentlige myndigheter, privatpersoner eller andre organer, med forbehold for rimelige og lovlige begrensninger.³⁶ De bør videre sikre barnets rett til å trekke tilbake sitt samtykke og motsette seg behandling av persondata i de tilfeller hvor de som kontrollerer opplysningene ikke kan påvise at det foreligger legitime, tungtveiende grunner for behandlingen. De bør også gi informasjon til barn, foreldre og omsorgspersoner om slike spørsmål, på et språk som barn forstår og i formater som er forståelige.

73. Barns persondata bør kun være tilgjengelige for myndigheter, organisasjoner og enkeltindivider som er angitt i loven for behandling i tråd med behørig saksbehandlingsgarantier, som for eksempel regelmessige revisjoner og ansvarlighetstiltak.³⁷ Opplysninger om barn som er innsamlet for bestemte formål, herunder digitaliserte kriminelle rulleblad, bør alltid være beskyttet og kun gjelde for slike formål, og kan ikke oppbevares ulovlig eller unødvendig eller brukes til andre formål. I tilfeller hvor informasjon som er gitt i én sammenheng forskriftsmessig kan være til fordel for barnet når den brukes i en annen sammenheng, for eksempel ved skolegang eller høyere utdanning, skal bruken av slike data være gjennomiktig, ansvarlig og underlagt samtykke fra barnet, foreldre eller omsorgspersoner.

74. Person- og datavernlovgivning og tiltak bør ikke på vilkårlig vis begrense barns øvrige rettigheter, som retten til ytringsfrihet og beskyttelse. Partene bør sikre at datavernlovgivningen respekterer barns privatliv og persondata i tilknytning til det digitale miljøet. Gjennom kontinuerlig teknologisk innovasjon utvider omfanget av det digitale miljøet seg til å inkludere stadig flere tjenester og produkter, som klær og leker. Siden omgivelsene hvor barn oppholder seg er "tilkoblet" gjennom bruk av innebygde sensorer koblet opp mot automatiserte systemer, bør partene påse at produkter og tjenester som bidrar til slike miljøer underlegges robuste datavern- og andre personvernreguleringer og

³⁶ Menneskerettighetskomiteen, generell kommentar nr. 16 (1988), avsn. 10.

³⁷ Ibid.; og Komiteen for barns rettigheter, generell kommentar nr. 20 (2016), avsn. 46.

-standarder. Dette gjelder i offentlige omgivelser, som for eksempel gater, skoler, biblioteker, idretts- og underholdningsarenaer og forretningslokaler, herunder butikker og kinoer, og i hjemmet.

75. Enhver digital overvåking av barn, sammen med enhver tilhørende automatisert behandling av persondata, bør overholde barnets rett til privatliv, og bør ikke gjennomføres rutinemessig, vilkårlig eller uten at barnet er klar over det, eller hvis det dreier seg om svært unge barn, uten at foreldre eller omsorgspersoner er klar over det; den skal heller ikke gjennomføres uten at det gis en rett til å motsette seg slik overvåking i kommersielle miljøer og i utdannings- og omsorgsmiljøer, og det skal alltid foretas en nøye vurdering av de tiltakene som virker minst inngripende i privatlivet for å oppfylle det ønskede formål.

76. Det digitale miljøet skaper særlige problemer for foreldre og omsorgspersoners respekt for barnets rett til privatliv. Teknologier som overvåker nettaktivitet av sikkerhetsgrunner, som sporingssenheter og -tjenester, kan, hvis de ikke brukes med varsomhet, hindre et barn i å kontakte en hjelpetelefon eller søke etter sensitiv informasjon. Partene bør opplyse barn, foreldre og omsorgspersoner og allmennheten om betydningen av barns rett til privatliv og om hvordan deres egen praksis kan true denne retten. De bør også få opplysninger om hvordan de kan respektere og beskytte barnets privatliv relatert til det digitale miljøet, og samtidig sørge for barnets trygghet. Foreldre og omsorgspersoners overvåking av et barns digitale aktivitet bør være forholdsmessig og i samsvar med barnets utvikling av evner og anlegg.

77. Mange barn benytter seg av avatarer og pseudonymer på nett for å beskytte sin identitet, og en slik praksis kan være viktig for å beskytte barnets privatliv. Partene bør kreve en tilnærming basert på innebygd sikkerhet og innebygd personvern når det gjelder anonymitet, og samtidig påse at praksisen med anonymitet ikke rutinemessig brukes for å skjule skadelig eller ulovlig atferd, som for eksempel nettmobbing, hatprat eller seksuell utnyttning og misbruk. Å beskytte barns privatliv i det digitale miljøet kan være livsviktig i situasjoner hvor det er foreldrene eller omsorgspersonene som utgjør en trussel for barnets sikkerhet eller det er en konflikt knyttet til barnets omsorg. I slike tilfeller kan det være nødvendig med ytterligere tiltak, samt familieveiledning eller andre tjenester, for å ivareta barnets rett til privatliv.

78. Leverandører av forebyggende tjenester eller veiledningstjenester til barn i det digitale miljøet bør være unntatt fra kravet om at barn må innhente samtykke fra foreldrene for å få tilgang til slike tjenester.³⁸ Slike tjenester bør være underlagt strenge standarder for personvern og beskyttelse av barn.

F. Fødselsregistrering og retten til identitet

79. Partene bør fremme bruk av digitale identifiseringssystemer som gjør at alle nyfødte barn får registrert sin fødsel og blir offisielt godkjent av de nasjonale myndigheter slik at det legges til rette for tilgang til tjenester som helse, utdanning og velferd. Manglende fødselsregistrering åpner for krenkelser av barns rettigheter etter konvensjonen og de valgfrie protokollene. Partene bør ta i bruk moderne teknologi, herunder mobile registreringsenheter for å sikre tilgang til fødselsregistrering, særlig for barn i avsidesliggende strøk, flyktninge- og migrantbarn, barn i faresonen og i marginaliserte situasjoner, og bør inkludere barn født før innføringen av digitale identifiseringssystemer. For at slike systemer skal være nyttige for barn, bør det innføres bevisstgjøringskampanjer, overvåkingsmekanismer; det bør oppmuntres til involvering i lokalsamfunnet og sikres en effektiv samordning mellom ulike aktører, herunder folkeregisterførere, dommere, notarer, helsemyndigheter og barnevernsansatte. De bør også sørge for at et robust rammeverk for person- og datavern er på plass.

VII. Vold mot barn

80. Det digitale miljøet kan åpne for nye måter å utøve vold mot barn på, ved at det legger til rette for situasjoner hvor barn blir utsatt for vold og/eller kan påvirkes til å skade seg selv

³⁸ General comment No. 20 (2016), para. 60.

eller andre. Kriser, som for eksempel pandemier, kan føre til økt risiko for at barn blir påført skade på nettet fordi barn bruker mer tid på virtuelle plattformer under slike forhold.

81. Seksuallovbrytere kan ta i bruk digital teknologi for å lokke til seg barn for seksuelle formål og delta i seksuelt misbruk av barn på nettet, som for eksempel gjennom live videostrømming, produksjon og distribusjon av materiale som viser seksuelt misbruk av barn og gjennom seksuell utpressing. Ulike former for digitalt tilrettelagt vold og seksuell utnyttning og misbruk av barn kan også skje innenfor barnets nærmeste krets, familie og venner eller, for unges del, intime partnere, og kan inkludere cyberaggresjon, herunder mobbing og omdømmetrusler, opprettelse eller deling av seksualisert tekst eller bilder uten samtykke, som for eksempel egengenerert innhold som følge av lokking og/eller tvang, og promotering av selvskading, som kutting, suicidal atferd eller spiseforstyrrelser. I tilfeller hvor det er barn som står bak slike handlinger bør partene iverksette forebyggende, beskyttende og gjenopprettende prosesser for barn som er involvert, i den grad det er mulig.³⁹

82. Partene bør treffe lovgivningsmessige og administrative tiltak for å beskytte barn mot vold i det digitale miljøet, herunder regelmessig gjennomgang, oppdatering og håndheving av robuste lovgivningsmessige, regulatoriske og institusjonelle rammeverk som beskytter barn mot kjente og fremvoksende risikofaktorer forbundet med alle former for vold i det digitale miljøet. Slik risiko inkluderer fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller mishandling, utnyttning og misbruk, herunder seksuell utnyttning og misbruk, trafficking av barn, kjønnsbasert vold, nettmobbing, cyberangrep og informasjonskrigføring. Partene bør iverksette sikkerhets- og beskyttelsestiltak i samsvar med barns utvikling av evner og anlegg.

83. Det digitale miljøet kan åpne nye måter for ikke-statlige grupper, herunder væpnede grupper klassifisert som terrorister eller voldelige ekstremister, å rekruttere eller utnytte barn på, slik at de involverer seg eller deltar i vold. Partene bør sikre at lovgivningen forbyr rekruttering av barn til terroristgrupper eller voldelige ekstremistgrupper. Barn som anklages for lovbrudd i en slik sammenheng skal primært behandles som ofre, men hvis de blir tiltalt, skal dette skje i systemet som behandler barn som er i konflikt med loven.

VIII. Familiemiljø og alternativ omsorg

84. Mange foreldre og omsorgspersoner trenger støtte for å tilegne seg den teknologiske forståelsen, kompetansen og ferdighetene som er nødvendig for å støtte barnet i relasjon til det digitale miljøet. Partene bør sikre at foreldre og omsorgspersoner får muligheten til å skaffe seg digital kompetanse og lære hvordan teknologien kan støtte opp under barns rettigheter og hvordan de kan gjenkjenne et barn som blir påført skade på nettet og reagere hensiktsmessig på det. Særlig oppmerksomhet bør vies til foreldre og omsorgspersoner for barn i vanskeligstilte eller sårbare situasjoner.

85. I sin støtte og veiledning til foreldre og omsorgspersoner knyttet til det digitale miljøet bør partene fremme bevisstheten av å respektere barnets voksende selvstendighet og behov for privatliv i samsvar med utviklingen av evner og anlegg. Partene bør ta hensyn til at barn oftere omfavner og eksperimenterer med digitale muligheter og kan være utsatt for risiko tidligere enn det foreldre og omsorgspersoner forventer. Enkelte barn har gitt uttrykk for at de ønsker seg mer støtte og oppmuntring til digitale aktiviteter, særlig i tilfeller hvor de oppfatter at foreldre og omsorgspersoner bruker straff, setter altfor strenge grenser eller ikke tar hensyn til deres utvikling av evner og anlegg.⁴⁰

86. Partene bør ta hensyn til at støtte og veiledning til foreldre og omsorgspersoner bør være basert på en forståelse av det helt spesielle og unike forholdet mellom foreldre og barn. Slik veiledning bør støtte foreldrene slik at de oppnår en god balanse mellom å beskytte barnet og la det utvikle sin selvstendighet, basert på gjensidig empati og respekt i stedet for forbud eller kontroll. For å hjelpe foreldre og omsorgspersoner til å opprettholde en god balanse mellom foreldrenes ansvar og barnets rettigheter, bør hensynet til barnets beste i kombinasjon med utviklingen av barnets evner og anlegg, være de bærende prinsippene.

³⁹ Generell kommentar nr. 24 (2019), avsn. 101; og CRC/C/156, avsn. 71.

⁴⁰ "Our rights in a digital world", s. 30.

Veiledningen til foreldre og omsorgspersoner bør oppmuntre til sosiale og kreative læringsaktiviteter for barn i det digitale miljøet og understreke at bruk av digital teknologi ikke bør erstatte det direkte, reaktive samspillet mellom barn eller mellom barn og foreldre eller omsorgspersoner.

87. Det er viktig at barn som er skilt fra sine familier får tilgang til digital teknologi.⁴¹ Det er påvist at digital teknologi er nyttig for å opprettholde familierelasjoner, for eksempel når barn er skilt fra sine foreldre og plassert i alternativ omsorg, når det skal etableres en relasjon mellom barn og mulige adoptiv- eller fosterforeldre og når barn skal gjenforenes med sine familier i humanitære krisesituasjoner. Når det gjelder oppsplittede familier bør partene støtte tilgang til digitale tjenester for barn og deres foreldre, omsorgspersoner eller andre relevante personer, samtidig som det tas hensyn til barnets trygghet og prinsippet om barnets beste.

88. Tiltak for å styrke digital inkludering bør veies opp mot behovet for å beskytte barn i tilfeller hvor foreldre eller andre familiemedlemmer eller omsorgspersoner, enten de er fysisk til stede eller ikke, kan utgjøre en risiko for barnet. Partene bør ta hensyn til at en slik risiko kan oppstå gjennom utforming og bruk av digital teknologi, for eksempel ved å avsløre hvor et barn befinner seg for en mulig overgriper. Basert på anerkjennelsen av en slik risiko bør de kreve en tilnærming basert på innebygd trygghet og innebygd personvern og sørge for at foreldre og omsorgsgivere er godt kjent med risikoen og tilgjengelige strategier for å støtte og beskytte barnet.

IX. Barn med funksjonsnedsettelse

89. Det digitale miljøet åpner opp nye muligheter for at barn med funksjonsnedsettelse skal kunne etablere sosiale relasjoner med sine jevnaldrende, få tilgang til informasjon og delta i offentlige beslutningsprosesser. Slike muligheter bør utforskes av partene, som bør treffe tiltak for å unngå at det skapes nye barrierer eller fjerne eksisterende barrierer for barn med funksjonsnedsettelse relatert til det digitale miljøet.

90. Barn med ulike typer funksjonsnedsettelse, herunder fysiske, intellektuelle, psykososiale funksjonsnedsettelse og nedsatt hørsel og syn, møter ulike barrierer for tilgang til det digitale miljøet, som for eksempel innhold i et utilgjengelig format, begrenset tilgang til IKT-hjelpemidler til en overkommelig pris hjemme, på skolen og i samfunnet og forbud mot bruk av teknologiske enheter på skoler, helseinstitusjoner og i andre miljøer. Partene bør sikre at barn med funksjonsnedsettelse får tilgang til innhold i et tilgjengelig format og de bør fjerne enhver politikk som har en diskriminerende effekt på slike barn. De bør ved behov sikre tilgang til IKT-hjelpemidler til en overkommelig pris, særlig for barn med funksjonsnedsettelse som lever i fattigdom, iverksette bevisstgjøringskampanjer og gi opplæring og ressurser til barn med funksjonsnedsettelse, deres familier og ansatte i undervisningsmiljøer og andre relevante miljøer slik at de får tilegnet seg tilstrekkelig kunnskap og kompetanse til å kunne bruke den digitale teknologien effektivt.

91. Partene bør oppmuntre til teknologiske innovasjoner som oppfyller kravene til barn med ulike typer funksjonsnedsettelse og sikre at tilgangen til digitale produkter og tjenester får en universell utforming slik at de kan tas i bruk av alle barn, uten unntak og uten behov for tilpasning. Barn med funksjonsnedsettelse bør involveres i utforming og utarbeidelse av politikk, produkter og tjenester som berører realiseringen av deres rettigheter i det digitale miljøet.

92. Barn med funksjonsnedsettelse kan være mer utsatt for risiko i det digitale miljøet, herunder nettmobbing og seksuell utnyttning og misbruk. Partene bør identifisere og gjøre noe med risikoen som barn med funksjonsnedsettelse utsettes for og de bør treffe tiltak for å sikre at det digitale miljøet er trygt for dem, og samtidig motarbeide de fordommer som barn med funksjonsnedsettelse møter og som kan føre til overbeskyttelse eller utenforskap. Sikkerhetsinformasjon, beskyttende strategier og offentlig informasjon, tjenester og forum relatert til det digitale miljøet bør tilbys i tilgjengelige formater.

³⁸ General comment No. 20 (2016), para. 60.

X. Helse og velferd

93. Digitale teknologier kan gi enklere tilgang til helsetjenester og informasjon og kan forbedre diagnostikk og behandlingstjenester knyttet til fysisk og psykisk helse for mødre, nyfødte, barn og unge. De gir også store muligheter for å nå ut til barn i vanskeligstilte eller sårbare situasjoner og i avsidesliggende strøk. I situasjoner hvor det oppstår en offentlig krise, eller i forbindelse med helse- eller humanitære kriser, kan tilgang til helsetjenester og informasjon ved hjelp av digitale tjenester bli det eneste alternativet.

94. Barn har gitt uttrykk for at de setter pris på å kunne søke på nettet etter informasjon og støtte i tilknytning til helse og trivsel, herunder fysisk, psykisk og seksuell og reproduktiv helse, pubertet, seksualitet og forplantning.⁴² De unge ønsker seg spesielt tilgang til gratis, konfidensielle, alderstilpassede og ikke-diskriminerende netjtjenester om psykisk helse og seksuell og reproduktiv helse.⁴³ Partene bør påse at barn får trygg, sikker og konfidensiell tilgang til pålitelig helseinformasjon og -tjenester, herunder psykologiske veiledningstjenester.⁴⁴ Slike tjenester bør begrense behandlingen av opplysninger om barn til det som er nødvendig for gjennomføringen av tjenestene, som skal gis av fagfolk eller personer med egnet opplæring og med regulerte tilsynsmekanismer på plass. Partene bør påse at digitale helseprodukter og -tjenester ikke skaper eller øker forskjellene i barns tilgang til fysiske helsetjenester.

95. Partene bør oppfordre til og investere i forskning og utvikling som fokuserer på barns spesifikke helsebehov og som fremmer positive helseutfall for barn gjennom teknologiske fremskritt. Digitale tjenester bør brukes som et supplement til eller en forbedring av fysiske helsetjenester som gis til barn.⁴⁵ Partene bør innføre og oppdatere regelverk som setter krav til leverandører av helseteknologi og -tjenester om å integrere barns rettigheter i funksjonalitet, innhold og distribusjon.

96. Partene bør innføre reguleringer mot kjente skadevirkninger og proaktivt vurdere forskning og dokumentasjon som fremkommer i den offentlige helsesektoren for å forhindre spredning av feilaktig informasjon og materiale og tjenester som kan skade barns fysiske og psykiske helse. Det kan også være nødvendig med tiltak for å forhindre usunn deltakelse i digitale spill eller sosiale medier, for eksempel gjennom reguleringer mot digital design som undergraver barns utvikling og rettigheter.⁴⁶

97. Partene bør oppfordre til bruk av digitale teknologier for å fremme en sunn livsstil, herunder fysisk og sosial aktivitet.⁴⁷ De bør regulere reklame, markedsføring eller andre relevante digitale tjenester som er målrettet eller hvor innholdet er uegnet i forhold til alder for å forhindre at barn blir eksponert for reklame for usunne produkter, herunder enkelte mat- og drikkevarer, alkohol, narkotika og tobakk og andre nikotinprodukter.⁴⁸ Slike reguleringer knyttet til det digitale miljøet bør være forenlige og holde tritt med reguleringer i det fysiske miljøet.

98. Digitale teknologier gir barn mange muligheter til å forbedre sin helse og trivsel når de balanseres mot deres behov for hvile, trening og direkte samspill med jevnaldrende, familie og nærmiljø. Partene bør utvikle retningslinjer for barn, foreldre, omsorgspersoner og lærere om betydningen av en sunn balanse mellom digitale og ikke-digitale aktiviteter og tilstrekkelig hvile.

⁴² "Our rights in a digital world", s. 37.

⁴³ Generell kommentar nr. 20 (2016), avsn. 59.

⁴⁴ Ibid., avsn. 47 og 59.

⁴⁵ Ibid., avsn. 47–48.

⁴⁶ Generell kommentar nr. 15 (2013), avsn. 84.

⁴⁷ Generell kommentar nr. 17 (2013), avsn. 13.

⁴⁸ Generell kommentar nr. 15 (2013), avsn. 77.

XI. Utdanning, fritid og kulturelle aktiviteter

A. Retten til utdanning

99. Det digitale miljøet kan i stor grad gi og styrke barns tilgang til inkluderende utdanning av høy kvalitet, herunder til pålitelige kilder til formell, ikke-formell og uformell læring, samt medelev- og egenstyrt læring. Bruk av digitale teknologier kan også styrke dialogen mellom lærer og elev og mellom elever. Barn har fremhevet betydningen av digitale teknologier for å forbedre deres tilgang til utdanning og som støtte for læring og deltakelse i elevaktiviteter utenom skoletid.⁴⁹

100. Partene bør støtte utdanningsinstitusjoner og kulturelle institusjoner, som for eksempel arkiver, biblioteker og museer slik at barn gis tilgang til ulike digitale og interaktive læringsressurser, herunder urfolksressurser og ressurser på språk som barn forstår. Disse og andre verdifulle ressurser kan støtte barns deltakelse i sin egen kreative, sivile og kulturelle praksis, samtidig som de kan lære om andres praksis.⁵⁰ Partene bør styrke barns muligheter til nettbasert og livslang læring.

101. Partene bør foreta rettfærdige investeringer i teknologisk infrastruktur ved skoler og andre læringsmiljøer for å sikre overkommelig tilgang til et tilstrekkelig antall datamaskiner, bredbånd av høy kvalitet og med høy hastighet og stabile strømkilder, kursing av lærere i bruk av digital undervisningsteknologi, tilgjengelighet og rettidig vedlikehold av skoleteknologi. De bør også støtte utvikling og formidling av ulike digitale undervisningsressurser av høy kvalitet på et språk som barn forstår og påse at eksisterende forskjeller ikke forverres, slik det oppleves av jenter. Partene bør sikre at bruk av digitale teknologier ikke undergraver fysisk undervisning og er berettiget ut fra et undervisningsformål.

102. For barn som ikke er fysisk til stede på skolen eller bor i avsidesliggende strøk eller befinner seg i en vanskeligstilt eller sårbar situasjon, kan digital undervisningsteknologi bidra til fjernundervisning eller mobil undervisning.⁵¹ Partene bør sikre at det er egnet infrastruktur på plass slik at barn får tilgang til de grunnleggende tjenestene som er nødvendige for fjernundervisning, herunder tilgang til maskiner, elektrisitet, nett, undervisningsmateriale og faglig støtte. De bør også påse at skolene har tilstrekkelig ressurser til å gi veiledning til foreldre og omsorgspersoner om fjernundervisning hjemme, og at digitale undervisningsprodukter og -tjenester ikke skaper eller forsterker forskjeller i barns tilgang til fysisk undervisning.

103. Partene bør utarbeide en evidensbasert politikk, standarder og retningslinjer for skoler og andre relevante organer med ansvar for anskaffelse og bruk av undervisningsteknologi og -materiale for å styrke de verdifulle pedagogiske fordelene som ligger i dette. Standarder for digital undervisningsteknologi bør sikre at bruken av teknologien er etisk og egnet for undervisningsformål og ikke eksponerer barn for vold, diskriminering, misbruk av persondata, kommersiell utnyttning og andre krenkninger av deres rettigheter, som for eksempel bruk av digitale teknologier for å dokumentere et barns aktivitet og dele det med foreldre eller omsorgspersoner uten at barnet er klar over det eller har gitt sitt samtykke.

104. Partene bør påse at skolene underviser i digital kompetanse som ledd i den grunnleggende undervisningsplanen, fra førskolenivå og gjennom hele skolegangen, og at en slik pedagogikk vurderes ut fra resultatene som oppnås.⁵² Undervisningsplanen bør inkludere kunnskaper og kompetanse til å håndtere et bredt spekter av digitale verktøy og ressurser, herunder de som knytter seg til innhold, opprettelse, samarbeid, deltakelse, sosialisering og borgerengasjement. Undervisningsplanen bør også dekke kritisk forståelse, gi veiledning i å

⁴⁹ "Our rights in a digital world", s. 14, 16 and 30.

⁵⁰ Generell kommentar nr. 17 (2013), avsn. 10.

⁵¹ Felles generell kommentar nr. 31 fra Komiteen for eliminering av diskriminering av kvinner/generell kommentar nr. 18 fra Komiteen for barns rettigheter (2019) avsn. 64; og Komiteen for barns rettigheter, generell kommentar nr. 11 (2009), avsn. 61; og generell kommentar nr. 21 (2017), avsn. 55..

⁵² Generell kommentar nr. 20 (2016), avsn. 47.

finne pålitelige kilder til informasjon og avdekke feilaktig informasjon og andre former for fordomsfullt eller falskt innhold, blant annet i spørsmål knyttet til seksuell og reproduktiv helse, menneskerettigheter, herunder barns rettigheter i det digitale miljøet, og tilgjengelige former for støtte og oppreising. Partene bør fremme bevissthet hos barn om mulige negative følger av å bli eksponert for innhold, kontakt, atferd og avtaleforhold, herunder nettmobbing, trafficking, seksuell utnyttning og misbruk og andre former for vold, samt mestringsstrategier for å redusere skadevirkninger og beskytte sine egne og andres personopplysninger, samt bygge opp barns sosiale og emosjonelle kompetanse og robusthet.

105. Det blir stadig mer viktig at barn forstår det digitale miljøet, herunder infrastruktur, forretningspraksis, overtalelsesstrategier og bruk av automatisert behandling og persondata og overvåking, samt de mulige negative virkningene som digitaliseringen har for samfunnet. Lærere, særlig de som underviser i digital kompetanse og seksuell og reproduktiv helse, bør få opplæring i sikkerhetstiltak relatert til det digitale miljøet.

B. Retten til kultur, fritid og lek

106. Det digitale miljøet ivaretar barns rett til kultur, fritid og lek, noe som er avgjørende for deres trivsel og utvikling.⁵³ Barn i alle aldersgrupper har gitt uttrykk for at de liker, er interessert i og slapper av gjennom bruk av et bredt spekter av digitale produkter og tjenester etter eget valg,⁵⁴ men at de bekymrer seg for at voksne kanskje ikke forstår betydningen av digital lek og hvordan den kan deles med venner.⁵⁵

107. Digitale former for kultur, rekreasjon og lek bør være støttende og gunstig for barn og avspeile og fremme barns ulike identiteter, særlig deres kulturelle identitet, språk og arv. Dette kan bidra til å utvikle barns sosiale kompetanse, læring, uttrykk, og gi en følelse av tilhørighet og en felles kultur.⁵⁶ Deltakelse i kulturlivet på nett bidrar til kreativitet, identitet, sosialt samhold og kulturelt mangfold. Partene bør påse at barn får anledning til å bruke sin fritid til å eksperimentere med informasjons- og kommunikasjonsteknologi, uttrykke seg og delta i kulturlivet på nett.

108. Partene bør regulere og gi veiledning til fagfolk, foreldre og omsorgspersoner og om nødvendig samarbeide med leverandører av digitale tjenester for å sikre at digitale teknologier og tjenester som er ment for barn og som barn har tilgang til eller som berører barns fritid, utformes, distribueres og brukes på en slik måte at de styrker barns muligheter til kultur, rekreasjon og lek. Dette kan innebære å oppfordre til innovasjon i digital lek og beslektede aktiviteter som støtter barns selvstendighet, personlige utvikling og glede.

109. Partene bør sikre at promotering av muligheter for kultur, fritid og lek på nett veies opp mot attraktive fysiske alternativer der hvor barn bor. Særlig i de første leveårene er det slik at barn i stor grad tilegner seg språk, koordinasjon, sosial kompetanse og emosjonell intelligens gjennom lek som innebærer fysisk bevegelse og direkte fysisk samspill med andre mennesker. For eldre barn kan lek og rekreasjon som innebærer fysiske aktiviteter, lagidrett og andre utendørs fritidsaktiviteter gi en helsegevinst, i tillegg til funksjonell og sosial kompetanse.

110. Når barn bruker fritiden sin i det digitale miljøet kan det innebære en risiko for skadevirkninger, for eksempel i form av tilslørt eller villedende reklame eller overtalende eller gaming-lignende designegenskaper. Gjennom å innføre eller benytte datavern, tilnærminger basert på innebygd personvern og innebygd sikkerhet og andre reguleringstiltak, bør partene forsikre seg om at forretningsforetak ikke sikter seg inn mot barn ved hjelp av slike eller andre teknikker som er utformet for å sette kommersielle interesser over barnets interesser.

---

⁵³ Generell kommentar nr. 17 (2013), avsn. 7.

⁵⁴ "Our rights in a digital world", s. 22.

⁵⁵ Generell kommentar nr. 17 (2013), avsn. 33.

⁵⁶ *Ibid.*, avsn. 5.

111. I tilfeller hvor partene eller forretningsforetak opererer med veiledninger, aldersanbefalinger, merking eller sertifisering i tilknytning til enkelte former for digital lek og rekreasjon, bør de formuleres slik at de ikke begrenser barns tilgang til det digitale miljøet som helhet eller griper inn i deres muligheter for fritid eller andre rettigheter.

XII. Særskilte beskyttelsestiltak

A. Beskyttelse mot økonomisk, seksuell og andre former for utnyttning

112. Barn bør beskyttes mot alle former for utnyttning relatert til det digitale miljøet som kan være til skade for deres ve og vel. Utnyttning kan anta mange former, som for eksempel økonomisk utnyttning, herunder barnearbeid, seksuell utnyttning og misbruk, salg, trafficking og bortføring av barn og rekruttering av barn til kriminelle aktiviteter, herunder ulike former for cyberkriminalitet. Ved å opprette og dele innhold kan barn bli økonomiske aktører i det digitale miljøet, noe som kan føre til at de blir utnyttet.

113. Partene bør gjennomgå relevante lover og politikk for å sikre at barn beskyttes mot økonomisk, seksuell og andre former for utnyttning og at deres rettigheter knyttet til arbeid i det digitale miljøet og beslektede muligheter til å tjene penger, beskyttes.

114. Partene bør sikre at egnede håndhevingsmekanismer er på plass og støtte barns, foreldres og omsorgspersoners tilgang til de beskyttelsesmekanismer som gjelder.⁵⁷ De bør vedta lover for å sikre at barn beskyttes mot skadelige varer, for eksempel våpen eller narkotika, eller tjenester, som gambling. Robuste systemer for alderskontroll bør benyttes for å forhindre at barn får tilgang til produkter og tjenester som det er ulovlig for dem å eie eller bruke.

115. Vedrørende statenes plikt til å etterforske, påtale og straffe trafficking med mennesker, herunder de handlinger og den atferd som inngår i dette, bør partene utarbeide og oppdatere sin lovgivning for bekjempelse av trafficking slik at den forbyr teknologisk tilrettelegging for rekruttering av barn til kriminelle grupper.

116. Partene bør sikre at egnet lovgivning er på plass for å beskytte barn mot forbrytelser som skjer i det digitale miljøet, herunder svindel og identitetstyveri, og bevilge tilstrekkelige ressurser til å sikre at forbrytelser i det digitale miljøet blir etterforsket og straffeforfulgt. Partene bør også sette fram krav om strenge standarder for cybersikkerhet, innebygd personvern og innebygd sikkerhet for digitale tjenester og produkter som barn bruker, slik at risikoen for slike forbrytelser minimeres.

B. Rettspleie for barn

117. Barn kan beskyldes eller anklages for eller kan finnes å ha begått brudd på lovgivningen om cyberkriminalitet. Partene bør påse at politikerne vurderer virkningene av dette lovverket på barn, at de fokuserer på forebygging og gjør sitt ytterste for å opprette og benytte alternativer til strafferettslige reaksjoner.

118. Seksuelt materiale som barn selv genererer og har i sin besittelse og/eller deler frivillig og utelukkende til eget privat bruk, bør ikke kriminaliseres. Barnevennlige kanaler bør opprettes for at barn trygt skal kunne søke råd og bistand i tilknytning til eksplisitt seksuelt innhold som de selv genererer.

119. Partene bør sikre at digitale teknologier, overvåkingsmekanismer, som for eksempel programvare for ansiktsgjenkjenning, og risikoprofilering som brukes til forebygging, etterforskning og straffeforfølgning av forbrytelser, ikke anvendes på urimelig vis mot barn

⁵⁷ Generell kommentar nr. 16 (2013), avsn. 37.

som er mistenkt eller tiltalt for forbrytelser og ikke anvendes slik at dette krenker deres rettigheter, særlig deres rett til privatliv, verdighet og organisasjonsfrihet.

120. Komiteen anerkjenner at der hvor digitalisering av rettsforhandlinger fører til manglende fysisk kontakt med barnet, kan det ha en negativ effekt på rehabilitering og gjenopprettende prosesser, som baserer seg på at det bygges opp en relasjon til barnet. I slike tilfeller og også der hvor barnet er berøvet sin frihet, bør partene sørge for fysisk kontakt slik at det legges til rette for at barnet kan ha en meningsfylt dialog med domstolen og delta i sin egen rehabilitering.

C. Beskyttelse av barn i væpnede konflikter, migrantbarn og barn i andre sårbare situasjoner

121. Det digitale miljøet kan gi barn som lever i sårbare situasjoner, herunder barn i væpnede konflikter, internt fordrevne barn, migrant-, asylsøker og flyktningebarn, barn i gatesituasjoner og barn som er rammet av naturkatastrofer, tilgang til informasjon som er livsviktig for deres beskyttelse. Det digitale miljøet kan også gjøre det mulig for dem å opprettholde kontakten med sine familier, gi dem tilgang til utdanning, helse og andre grunnleggende tjenester og gi dem tilgang til mat og et trygt tilfluktssted. Partene bør sikre slike barn en trygg, sikker, privat og god tilgang til det digitale miljøet og beskytte dem mot alle former for vold, utnyttning og misbruk.

122. Partene bør sørge for at barn ikke rekrutteres til eller brukes i konflikter, herunder væpnede konflikter, gjennom det digitale miljøet. Dette innebærer å forebygge, kriminalisere og straffe ulike former for teknologisk tilrettelagt lokking og grooming av barn, for eksempel ved hjelp av plattformer for sosiale nettverk eller chattjenester knyttet til nettspill.

XIII. Internasjonalt og regionalt samarbeid

123. Det digitale miljøets grenseoverskridende og tverrnasjonale natur gjør det nødvendig med et sterkt internasjonalt og regionalt samarbeid for å sikre at alle interessenter, herunder stater, forretningsforetak og andre aktører effektivt overholder, beskytter og oppfyller barns rettigheter relatert til det digitale miljøet. Det er derfor av avgjørende betydning at statlige parter samarbeider bilateralt og multilateralt med nasjonale og internasjonale ikke-statlige organisasjoner, FNs spesialiserte organer, forretningsforetak og organisasjoner som er spesialister på barnevern og menneskerettigheter relatert til det digitale miljøet.

124. Partene bør fremme og bidra til internasjonal og regional utveksling av know-how og god praksis og opprette og fremme kapasitetsbygging, ressurser, standarder, regelverk og beskyttelsesmekanismer på tvers av landegrensene slik at alle stater kan få realisert barns rettigheter i det digitale miljøet. De bør oppfordre til at det formuleres en felles definisjon av hva som utgjør en forbrytelse i det digitale miljøet, gjensidig juridisk hjelp og felles innsamling og deling av bevis.

XIV. Formidling

125. Partene bør sikre at den foreliggende generelle kommentaren formidles bredt, inkludert ved bruk av digital teknologi, til alle relevante interessenter, særlig parlamenter og statlige myndigheter, herunder de som er ansvarlige for den tverrsektorielle og sektorielle digitale omstillingen, samt medlemmer av rettsvesenet, næringslivet, medier, det sivile samfunn og allmennheten, lærere og barn, og at den gjøres tilgjengelig i ulike formater og språk, herunder i alderstilpassede versjoner.
